

Kok

wenselijk is dat de slachtoffers het recht krijgen op een door de overheid ter beschikking gestelde advocaat. Het klonk wel erg neutraal. Er zit een richtsnoer in om ernaar te kijken met een positieve inslag.

Minister Kok: Dan is het misschien toch weer ingewikkeld. Ik had nu juist de boodschap gekregen van de minister van Justitie om toe te zeggen dat de Kamer voor de behandeling van de justitiebegroting kan worden geïnformeerd. Er is uiteraard goed kennisgenomen van wat er in de overwegingen wordt gevraagd, maar ik begrijp dat men bij het informeren van de Kamer op een aantal gezichtspunten wil wijzen die niet noodzakelijkerwijs één op één sporen met wat er in de overwegingen wordt gevraagd. Dan zijn er twee mogelijkheden. Of ik ga al die stukken voorlezen en dan gaan wij de argumenten grondig uitwisselen, of de Kamer vertrouwt erop dat er in elk geval adequate informatie komt. Wanneer de fractie van D66 daar problemen mee houdt, kunnen deze bij de begrotingsbehandeling met het kabinet worden besproken. Er is uiteraard goed kennisgenomen van de voorkeur die hier bestaat.

De heer De Graaf heeft een vraag gesteld over de doelstelling van het kabinet om het aandeel van de duurzame energie te vergroten. De doelstelling is een streefpercentage van 10 in 2020. Die doelstelling is met de Kamer gecommuniceerd en de Kamer wordt in regelmatige rapportages nauwkeurig op de hoogte gehouden van de vorderingen. Er is, gelet op de soms moeizame vorderingen, zeker reden om heel strak koers te houden, maar er is in de nieuwe begroting natuurlijk weer het nodige op tafel gelegd; ik denk aan de zonne-energie en de warmtekrachtkoppeling. Over beide vormen van duurzame energie zal het kabinet de Kamer binnenkort nader schriftelijk informeren, zodat dat mede als basis kan dienen voor het in de komende tijd van gedachten wisselen tussen Kamer en kabinet over het versnellen van de toename van het aandeel van duurzame energie binnen de totale energieopwekking in ons land.

Het onderwerp van de motie op stuk nr. 27 van de heer Van der Vlies is reeds in diverse wetgevings-trajecten aan de orde. Ik heb vanmiddag gezegd dat het algemene

kader beschikbaar is in het licht van artikel 8 van het EVRM, maar alles overwegend, menen wij dat er geen bezwaar tegen bestaat om een samenhangende notitie aan de Kamer te doen toekomen. Het in de motie aangegeven tijdpad daarvoor lijkt ook voldoende reëel.

Naar aanleiding van opmerkingen van de heren Van der Vlies en Schutte merk ik op dat over de medisch-ethische onderwerpen natuurlijk niet het laatste woord is gezegd, maar dat wij toch met elkaar kunnen vaststellen – ik zou die vrijheid althans willen nemen – dat wij met respect voor elkaars overtuigingen en gevoelens op een serieuze manier bezig zijn om de afwegingen die op het punt van deze moeilijke vragen moeten worden gemaakt, met elkaar te delen. Daar is natuurlijk het nodige voorwerk voor gedaan. De heer Schutte heeft gevraagd wanneer het kabinetsstandpunt op het RVZ-advies "Ethiek met beleid" komt. Mij wordt gemeld dat dit standpunt reeds eerder dit jaar aan de Kamer is voorgelegd. Dat zou dus misschien nog even met mevrouw Borst kunnen worden gewisseld, want dat is de stellige mededeling van deze kant.

De heer Schutte heeft gesproken over de geloofwaardigheid van Nederland in het internationale klimaatbeleid. Hij heeft mij op één punt terecht gecorrigeerd. Ik heb om goede redenen aangegeven dat Nederland een van de eerste landen is die het eigen klimaatbeleid in de steigers heeft gezet. Daar neem ik niets van terug, maar hij heeft er terecht op gewezen – dat blijkt ook uit de Miljoenennota en andere stukken – dat er ook wel reden voor was om dat eigen beleid zo snel in de steigers te zetten. Het beleids tekort, de nog te verrichten inspanning, is in ons land immers relatief groot. Die terechte aanvulling moet ik dus incasseren.

De heer Schutte heeft ook gevraagd om enkele opmerkingen te maken over de publieke zaak. Het is niet goed mogelijk om met de precisie van een definitie de omvang van de overheidstaak af te bakenen. Zoals de geschiedenis leert, kan men in verschillende tijden anders tegen die omvang aankijken. Als men voor het heden niettemin een poging wil doen om de kern van de overheidstaak te beschrijven, ligt het voor de hand om naar de Grondwet te kijken. Naast de klassieke overheidstaken –

de openbare orde, de veiligheid, buitenlandse betrekkingen, fiscaliteit, rechtsbedeling en openbaar bestuur – wijs ik op de terreinen van overheidszorg die in het onderdeel "sociale grondrechten" zijn opgesomd: werkgelegenheid, sociale zekerheid, ruimtelijke ordening, leefmilieu, volksgezondheid, volkshuisvesting, onderwijs en culturele ontplooiing. Dat omvat dus inderdaad ook de door de heer Schutte genoemde terreinen van overheidszorg. Op al die terreinen eist de Grondwet overheidsbemoedigen, zonder zich overigens uit te spreken over de mate van die bemoedigen of over de wijze waarop en op welk overheidsniveau of op welk ander niveau die bemoedigen dient plaats te vinden. Duidelijk is wel dat de grondwettelijke opdracht de overheid ertoe verplicht om het openbaar bestuur zodanig in te richten dat aan die opdracht op adequate wijze kan worden voldaan. Ik beseef zeer wel dat er in antwoord op de vraag van de heer Schutte veel meer zou kunnen worden gezegd en dat ook ingegaan zou kunnen worden op zijn verwijzingen naar de ruimtelijke ordening en de landinrichting, maar ik meen in elk geval met deze reactie enig antwoord op de door hem gestelde vraag te hebben gegeven.

Mevrouw de voorzitter! Excuses voor de lange duur van deze beantwoording. Ik wil de Kamer ook aan het einde van deze tweede termijn danken voor de sfeer van openhartigheid waarin de gedachtewisseling kon plaatsvinden, al zijn er natuurlijk ook kritische noten te horen geweest. De regering stelt zich uiteraard ook in de rest van deze parlementaire periode graag open op ten opzichte van het gemeen overleg met de Kamer, omdat wij immers in dat gemeen overleg met de volksvertegenwoordiging datgene moeten doen wat in onze democratie van ons wordt gevraagd. En we doen dat gaarne. Dank u zeer.

De beraadslaging wordt gesloten.

De vergadering wordt van 22.57 uur tot 23.10 uur geschorst.

□

De **voorzitter:** De motie-Rosenmöller/De Graaf (27400, nr. 13)

Voorzitter

is in die zin gewijzigd, dat zij thans luidt:

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende, dat de bestrijding van het lerarentekort de hoogste prioriteit heeft;

overwegende, dat het noodzakelijk is om tegelijkertijd het arbeidsaanbod te vergroten en de werkdruk te verlagen;

overwegende, dat de aantrekkelijkheid van het werken in het onderwijs moet worden verbeterd;

constaterende, dat er onder leraren en vertegenwoordigers van leraren veel draagvlak is voor een tijdelijke en vrijwillige omzetting van de ADV in gewerkte uren;

constaterende, dat de werkdruk in het onderwijs ook internationaal vergeleken zeer hoog is en een ten opzichte van andere sectoren groot ziekteverzuim tot gevolg heeft;

vraagt de regering de onderwijsbonden uit te nodigen om in samenhang met maatregelen om de werkdruk te verlagen afspraken te maken, zodat het mogelijk wordt dat leraren tijdelijk en vrijwillig hun volledige ADV omzetten in gewerkte uren,

en gaat over tot de orde van de dag.

Deze gewijzigde motie is voorgesteld door de leden Rosenmöller en De Graaf. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 28 (27400).

In stemming komt de motie-De Hoop Scheffer over de wachtlijst voor het persoonsgebonden budget (27400, nr. 2a).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks en het CDA voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-De Hoop Scheffer over de eigen bijdrage in de thuiszorg (27400, nr. 3).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks en het CDA voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-De Hoop Scheffer over de numerus fixus geneeskunde (27400, nr. 4).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks en het CDA voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-De Hoop Scheffer over ondersteunend personeel in het onderwijs (27400, nr. 5).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks en het CDA voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

De heer **De Hoop Scheffer** (CDA): Voorzitter! Ik had u eerder moeten melden dat ik de motie op stuk nr. 6 over de bestrijding van de grootschalige drugscriminaliteit wil aanhouden.

De **voorzitter**: Op verzoek van de heer De Hoop Scheffer stel ik voor, zijn motie (27400, nr. 6) van de agenda af te voeren.

Daartoe wordt besloten.

In stemming komt de motie-De Hoop Scheffer over verlaging van de motorrijtuigenbelasting (27400, nr. 7).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fractie van het CDA voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Melkert c.s. over het oplossen van knelpunten bij onderwijs en wetenschappen (27400, nr. 8).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat

deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt de motie-Melkert c.s. over het tekort aan artsen (27400, nr. 9).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt de motie-Melkert c.s. over verhoging van de kinderkorting (27400, nr. 10).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt de motie-Melkert c.s. over het forfait voor chronisch zieken en arbeidsgehandicapten (27400, nr. 11).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt de motie-Melkert/De Graaf over investeren in kunst en cultuur (27400, nr. 12).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, de PvdA, D66 en het CDA voor deze motie hebben gestemd en die van de overigen fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt de gewijzigde motie-Rosenmöller/De Graaf over bestrijding van het lerarentekort (27400, nr. 28).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fractie van de SP tegen deze gewijzigde motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt de motie-Rosenmöller c.s. over de arbeidsvoorwaarden in de kunstensector (27400, nr. 15).

De **voorzitter**: De uitslag van deze stemming is moeilijk te bepalen. Er moet hoofdelijk worden gestemd.

Vóór stemmen de leden: Belinfante, De Boer, Van Bommel, De Cloe, Crone, Dijksma, Dijsselbloem, Dittrich, Duivesteijn, Duijkers, Feenstra, Van Gent, Van Gijzel,

Voorzitter

Giskes, Gortzak, De Graaf, Halsema, Hamer, Harrewijn, Van Heemst, Hermann, Herrebrugh, Hindriks, Van der Hoek, Hoekema, Kalsbeek, Kant, Karimi, Koenders, Kortram, Kuijper, Lambrechts, Marijnissen, Melkert, Middel, Molenaar, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Oudkerk, Van Oven, Poppe, Rabbae, Ravestein, Rehwinkel, Van 't Riet, Rosenmöller, Santi, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schoenmakers, Smits, Spoelman, Van der Steenhoven, Swildens-Rozendaal, Timmermans, Valk, Ter Veer, Vendrik, Van Vliet, M.B. Vos, Waalkens, Wagenaar, Van Walsem, De Wit, Witteveen-Hevinga, Van Zijl, Zijlstra, Albayrak, Apostolou, Arib, Augusteijn-Esser, Bakker en Barth.

Tegen stemmen de leden: Van den Berg, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Blaauw, Van Blerck-Woerdman Blok, Buijs, Van de Camp, Cherribi, Cornielje, Dankers, Van Dijke, Dijkstal, Van den Doel, Essers, Eurlings, Geluk, De Haan, Hessing, Hillen, Van der Hoeven, Hofstra, De Hoop Scheffer, Kamp, Klein Molenkamp, Van der Knaap, Leers, Luchtensveld, E. Meijer, Th.A.M. Meijer, Van Middelkoop, Mosterd, Nicolai, Niederer, Oplaat, Örgü, Passtoors, Patijn, Reitsma, Remak, Rietkerk, Rijpstra, Ross-van Dorp, Rouvoet, Schutte, Snijder-Hazelhoff, Van der Staaïj, Stellingwerf, Stroeken, De Swart, Udo, Te Veldhuis, Verbugt, Verburg, Verhagen, Visser-van Doorn, Van der Vlies, O.P.G. Vos, Voûte-Droste, De Vries, Weekers, Weisglas, Van Wijmen, Wijn, Wilders, Van den Akker, Van Ardenne-van der Hoeven, Van Baalen, Balemans, Balkenende en Van Beek.

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de motie met 73 tegen 71 stemmen is aangenomen.

In stemming komt de motie-Dijkstal c.s. over knelpunten in de zorg (27400, nr. 16).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt de motie-Dijkstal c.s. over lastenverlichting voor de automobilisten (27400, nr. 17).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, D66, de VVD, het CDA en

de SGP voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt de motie-Marijnissen over de beloning in de zorgsector (27400, nr. 19).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de SP en GroenLinks voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Marijnissen over de koopkracht van mensen met een minimumuitkering (27400, nr. 20).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de SP en GroenLinks voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-De Graaf c.s. over het cultuurbudget (27400, nr. 21).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fractie van de SGP tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt de motie-De Graaf c.s. over een nationaal natuur-offensief (27400, nr. 22).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt de motie-De Graaf c.s. over reserveringen voor substantiële investeringen (27400, nr. 23).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, de PvdA, D66 en de VVD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt de motie-De Graaf c.s. over de combinatiekorting in de inkomstenbelasting (27400, nr. 24).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van

de SP, GroenLinks, de PvdA, D66, de VVD en het CDA voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt de motie-De Graaf c.s. over de politie en de gezinsvoogdij (27400, nr. 25).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt de motie-De Graaf c.s. over de positie van slachtoffers van ernstige misdrijven (27400, nr. 26).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, de PvdA, D66 en het CDA voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt de motie-Van der Vlies over maximale versterking van de effectiviteit van toezicht en opsporing (27400, nr. 27).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fractie van GroenLinks tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

Sluiting 23.29 uur

Lijst van ingekomen stukken, met de door de voorzitter terzake gedane voorstellen:

- de volgende brieven:
 - twee, van de minister van Buitenlandse Zaken, te weten: een, ten geleide van het rapport van de zogenoemde "drie wijzen" (21501-02, nr. 350);
 - een, over Srebrenica (26122, nr. 20);
 - een, van de minister van Justitie, ten geleide van een reactie op het onderzoek van het Nederlands studiecentrum voor criminaliteit en rechtshandhaving (26800-VI, nr. 89);
 - een, van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, over de voortgang van het Integraal veiligheidsprogramma (26604, nr. 10);
 - drie, van de minister van Financiën, te weten: